

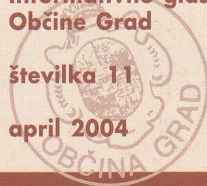

O B Č I N A
Grad

Informativno glasilo
Občine Grad

številka 11

april 2004

Drage občanke in občani!

Uresničujete se nam desetletne sanje. Ko se bomo prvega maja prebudili v rano jutro, nas nihče več ne bo mogel zmerjati z Balkanci. Od tega jutra naprej smo lahko samo še Evropejci.

Ali se bomo počutili res bolje, predvsem pa boljše volje, bo odvisno predvsem od zaužitih količin alkoholnih hlapov večer poprej. Praznovanj in zastojn pijače bo namreč toliko, da bo prava umetnost ostati trezne glave. Zatorej lahko s treznim razmislekom računamo šele drugega maja, pa tretjega maja (pri tistih, ki bodo imeli tigra namesto mačka).

Da se nam ne bi od silnih praznovanj vrtelo le predolgo v poletje, kajti poleg vseh lepih stvari, ki se jih v obljubljeni Evropi tako veselimo, nas prav gotovo čakajo tudi mnogotera neprijetna presenečenja in razočaranja. Da je to res, nam že sedaj lahko povedo ljudje, ki se v to obljubljeni Evropo že leta in leta odpravljajo iskat zaslužek. Spoznali bomo, da smo Evropejcem dobrodošli samo kot poceni in marljiva delovna sila in kot

trg, na katerem bodo zgradili svoje supermarkete in nam v bleščočih izložbah ponujali lepo zavito blago. Z zaslužkom seveda, ki ga bodo odnesli spet nazaj v Evropo. Evropa je namreč visoko razviti kapitalizem in kapitalizem je egoizem, ki želi na koncu vse lepe stvari samo zase.

Prekmurci ne bi smeli pozabiti, da smo Slovenci pravzaprav šele dobrih osemdeset let. Pred tem smo bili vedno nekaj nedoločnega in prisvajal si nas je vsak, ki je le imel nekaj dni časa in pa stotnijo vojakov, da je to ozemlje osvojil. Vedno smo na prepihu in nikomur se nas ni ljubilo preveč braniti, kajti vsi so imeli pomembnejše delo in bolj plodne ravnice od teh naših goriških gričev. V eni od kronik gradu Grad lahko preberemo, da je grad v enem mesecu zamenjal kar sedem lastnikov. Podobno je bilo z ljudmi, ki so živeli pod tem gradom. Nas lahko podobna usoda doleti še kdaj?

vaš Župan
Daniel KALAMAR

SPOŠTOVANE BRALKE, CENJENI BRALCI!

V teh zadnjih dneh »predvstopne evroevforije« je spet napočil čas, da vas znova obiščemo. Morda ste nas pričakovali že prej in se spraševali, kdaj končno boste lahko prelistali naše sveže natisnjeno glasilo. In ker smo doslej prihajali v vaše domove vedno, ko ste imeli na mizi »žegen« in lepe »remenke«, torej v dneh, ko za nas niste imeli ravno časa, smo se odločili, da vas tokrat v teh idiličnih družinskih trenutkih ne bomo motili.

Po drugi strani pa se nam je spet malce mudilo, kajti 1. maja je na vidiku že drugo praznovanje. Precej bolj bombastično in glasno kot velikonočno. Ko spet ne bo časa za nas! Torej prihajamo k vam v tem vmesnem času, ko ste morda že izgubili kakšen kilogram od velikonočno pridobljenih dobrot, in ko se pripravljate na nove evropojedine. Če seveda pridete zraven!

Tako torej, spoštovani bralci, držite v rokah zadnje glasilo »iz tistih prejšnjih časov«, kajti že naslednjič ga boste prejeli v »združenih evročasih«. Če bo kaj drugačno, ne vem,

kot tudi ne vem, ali se nam bodo v tej novi združbi dvanajstih zvezdic kaj bolj »zjasnila vremena«. Je pa že res, da mi, navadni smrtniki, na takšne ali drugačne politične odločitve nimamo vpliva. Oziroma ga imamo, ko se našim vrlim poslancem zazdi, da bi lahko o čem odločali, kot npr. o »izbrisanih« ali ostalih banalnostih. Takrat, ko oni, ki smo jih vendarle izvolili za to in so še kako dobro plačani za delo, ki ga ne opravijo, enostavno zatajijo. Potem jih naenkrat zanima volja ljudstva - tistega, katerega velika večina prešteva tolarčke, da bo preživela do naslednjega meseca. Tistih šeststo milijonov in več, kar so zapravili za zadnji referendum, pa nikogar ne skrbi. Saj gre iz davkoplačevalskega žepa! Našega torej! Koliko denarja za eno neumnost, medtem ko za socialno in otroško varstvo, izobraževanje in manjkajočo infrastrukturo ni denarja. Če bi bili torej zdaj čisto dosledni, sploh ni vprašanje, kako bi ta šeststo milijonski primanjkljaj pokrili. S polletno ukinitvijo poslanskih

plač! Ker svojega dela niso opravili in so ga namesto njih morali udeleženci referendumu, si tudi plač ne zaslužijo... Celo tako visokih ne... Ali pa bi morda razpisali referendum o tem, če se naj njihove plače znižajo ali ne. Kakšen le bi bil referendumski izid?

Dobrodošli torej v združeni Evropi! Vedno manj je sicer tistih, ki še slepo verjamejo, da se bosta v njej cedila med in mleko. Pa vendar - naši politiki so navdušeni in oni že vedo!

Če boste v množici evropraznovanj vseeno našli kaj časa, pa ga posvetite branju ali vsaj listanju našega glasila. Eno je gotovo: ni zvezdnato bleščeče, je pa vsakdanje iskreno. To sicer v današnjih časih ni vedno mdro, pa vendarle...

Podarjamo pa vam prva evrojajčka naše kokoške Slovenije (katera ima - mimogrede - oko prav na našem področju). Kaj je v njihovi notranjosti, je zaenkrat težko povedati. Želimo vam, da bi bilo samo zlato...

SLOVENC V EVROPSKI UNIJI

V Evropsko unijo bomo vstopili,
da bi se drugim pridružili
v zvezo to brez carin,
kjer dragocen je vsak cekin.

Na tečaje bomo morali hoditi
in se francosko naučiti,
da bomo lahko Shiraca razumeli
in brez prevajalca živeli.

Pa prišel bo ta prvi maj,
ko Slovenija postala drug bo kraj,
kamor vse več tujcev bo prišlo,
slovenskih delavcev odšlo.

Žive naj zato narodi vsi,
ki v Evropsko unijo korakajo,
kjer med ta glavnimi Prodi sedi,
kupi papirjev pa čakajo.

Tadeja FORJANIČ
8. razred

V EVROPSKI UNIJI

Kar naprej o tem se govori,
v medijih, časopisih
in na televiziji,
da Slovenci v Evropo bomo šli.

Več kot desetletje
smo bili samostojni,
zdaj pa nam organi,
ki so za to pristojni,
ukinjajo vse meje,
da porni listi
za počitnice v Avstriji
ne bodo več potrebni.

Kaj prinaša nam Evropa?
Več možnosti za študij,
veliko služb in eure,
sliši se prav dobro,
Slovenija gotovo ne bo sirota.

Kultura Slovencev je bogata,
edinstven jezik,
zgodovina kot odlična knjiga,
taka ni kar vsaka.

Kako vse to ohraniti?
Za to smo zadolženi mi,
saj na mladih svet stoji.

Katarina KIKEC
8. razred

SLOVENIJA GRE V EVROPSKO UNIJO

Slovenija, majhna evropska država, ki je ponosna na svojo lepo pokrajino in poštene ljudi, vstopa v Evropsko unijo. Marsikdo je prej ni poznal, dokler se ni začelo govoriti, da bo ta majhna država postala članica tako velike družine, kot je Evropska unija. Odprle se bodo meje in naš slovenski tolar bo postal preteklost. Plačevali bomo z euri in ne bo nam treba tekati v menjalnice in menjavati denar.

Upam, da bomo vsi ostali takšni, kot smo, da se bomo še naprej lahko izražali za različne poklice in si tako služili kruh. Nam otrokom pa naj združena Evropa pripelje lepo prihodnost, brez vojn in preprirov.

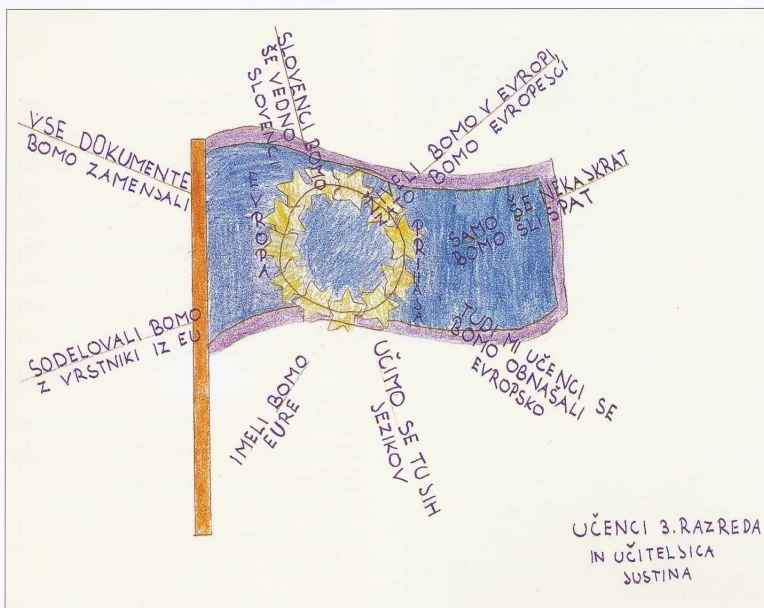
Karina Fujs
4. razred

VSTOP V EVROPSKO UNIJO

1. maja letos bo Slovenija vstopila v Evropsko unijo. Na ta dogodek se vsi zelo pripravljamo, saj bomo čez nekaj časa dobili tudi novo denarno enoto, ki se bo imenovala euro. Ko bomo vstopili v Evropsko unijo, ne bo več meja med državami članicami. Varovala nas bo močnejša vojska in vsi bomo kot ena država. Poleg svoje zastave bomo imeli tudi zastavo Evropske unije. Govorilo se bo več jezikov, saj bodo jeziki držav članic enakovredni. Ljudje bodo lahko prosto prehajali med državami.

Vsi pa upamo, da bomo še naprej tako srečni kot doslej in da slovensko ljudstvo ne bo izumrlo.

Gorazd KOVAČ
4. razred

BODOČE ŽIVLJENJE V EVROPSKI UNIJI

Vstopamo v nov, tuji svet. Z velikimi željami in ambicijami se odpravljamo v skupek 16-ih držav, nezavedajoč se, kaj nas čaka tam, nezavedajoč se, če je to prava ali napačna odločitev.

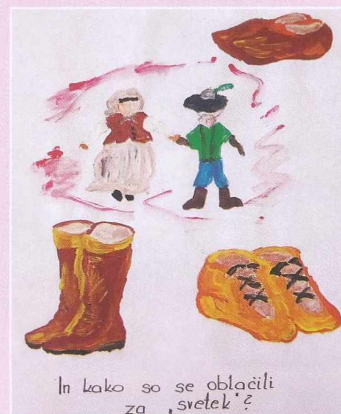
Ugotovili bomo šele, ko bomo zares vključeni, z vsemi vnesenimi spremembami, ki jih prinaša EU. Velikokrat slišim: »Na vas mladih svet stoji.« Če se malce poglobim, vse bolj ugotavljam, da je res tako. Prav zato se mi včasih zdi precej krivično, da vse te odločitve in spremembe sprejemajo odrasli, spremembe in nova pravila, katerih se bomo še najbolj morali držati mi. Mi jih bomo udeležili in mi smo tisti poskusni zajčki, na katerih se bo videlo, če je projekt, v katerega bomo uradno vstopili 1. maja, torej EU, uspešen ali ne. Slišala sem že veliko različnih mnenj in definicij o EU, in sicer od zelo različnih ljudi, starejših, mlajših, manj oz. bolj izobraženih... Vse to je pripomoglo, da sem si tudi sama izoblikovala nekaj svojega, kar utegne biti za nekatere pravilo, za druge spet ne. Ena takih replik, ki sem jo slučajno slišala in si jo nehote zapomnila je, da nas bo EU popolnoma

pogubila. Mislim, da to ne drži. Menim, da bo v EU zelo pomembna iznajdljivost posameznika. Kdor se bo trudil – v to je predvsem vključeno izobraževanje – bo uspel, kdor ne, bo pa pač propadel. Me pa večkrat razjeda dvom o tem, kaj se bo zgodilo z našim, maternim jezikom. Znano je, da bodo carine ukinjene, denarna valuta (EURO) enotna. Zdi se mi, da vse diši po izgubi našega jezika. Vse več tujcev v naši državi, vse več domačih ljudi v tujih državah. Sama pa mislim, da bo v EU obveljal zakon močnejšega, torej večjega. Že sedaj je tako. Samo če vzamemo primer Slovencev v tujih državah oz. tujcev v naši. Če smo Slovenci v Avstriji ali Nemčiji, govorimo nemško, da bi se jim prilagodili in navsezadnje je tam to njihov uradni jezik. Če pa oni pridejo k nam, se zopet sporazumevamo v njihovem jeziku, češ ne bodo nas razumeli, in dejstvo, da smo v Sloveniji, je popolnoma zanemarjeno. Če se tu ni vredno vprašati ZAKAJ, potem ne vem, kje se sploh je! Sedaj pa, ko bomo v EU in bo srečevanje s tujci še pogostejše in obširnejše, se včasih res sprašujem, kako bo tale naša

majhna državnica Slovenija uspela obdržati svoj jezik in kulturo. Veliko je takih asociacij in vprašanj, ki se lahko porajajo ob vstopu v EU, vendar pa obstaja tudi dejstvo, da nam ni preostalo nič kaj drugega kot vključitev v to skupnost. EU je trenutno nekakšen politični trend, moda, ki jo ne glede na vsečnost in uspešnost moramo sprejeti, drugače bomo pogoreli. Težko je govoriti, kaj bo na koncu. Vse bo pokazala prihodnost in nam ne preostane nič drugega, kot da upamo le na najboljše in najlepše.

Jasna MERKLIN
8. razred

ŽIVLJENJE NEKOČ

In kako so se oblačili za 'svetek'?

Pri slovenščini smo brali zgodbe Berte Golob, v katerih pisateljica predstavlja stare običaje, navade in življenje ljudi nekoč. Odločili smo se, da bomo tudi mi, grački petošolci, izdelali knjigo, v kateri bo predstavljeno življenje v starih časih. Projekt je trajal dva meseca, obiskovali smo babice in dedke, se z njimi pogovarjali in obujali spomine na minule dni.

Nastale so zanimive knjige, polne lepih zgodb, ki dišijo po minulih časih, pa tudi veliko fotografij, ilustracij in slik se je nabralo. Oglejte si delček našega dela.

Učenci 5. razreda
z mentorico Marijo ŠTESL

KNJIGA – MOJA PRIJATELJICA

Ob minulem slovenskem kulturnem prazniku so se učenci 2. razreda OŠ Grad seznanili z deli in pomenom največjega slovenskega pesnika, Franceta Prešerna. S tem so razvijali pozitiven odnos do naše kulturne dediščine in naših književnih ustvarjalcev.

Kasneje so se odločili, da se bodo tudi sami preizkusili v vlogi pesnikov in pisateljev. Tako je nastalo glasilo z naslovom *Pesmi in uganke našega razreda*.

Učenci 2. razreda
z učiteljico Urško GOLOB

VODOOSKRBA V OBČINI GRAD***Geološke danosti***

Geološka sestava v Občini Grad in širše na Goričkem je zelo neugodna, kajti gre za nanose Panonskega morja in pozneje vodotokov Rabe in Mure, ki sta tekla mnogo bližje skupaj, kot tečeta sedaj. Ti nanosi so vodopropustni in nagnjeni tako, da večina padavin hitro odteka v porečje Mure ali pa Rabe in tako ne ustvarja višjega nivoja podtalnice. Vulkani, ki so delovali na tem območju v mlajšem geološkem obdobju, so imeli svoje žarišče na območju Klöcka v Avstriji. Sledovi teh izbruhov so lepo vidni tudi na širšem območju Občine Grad. Vendar pa je prisotnost vulkanske kamnine in posledično razpoke v zemlji pomenilo tudi prisotnost mineralne slatinske vode sorazmerno blizu površju, kar omejuje uporabnost že tako majhnih zalog vode. Vsi ti dejavniki skupaj pa pomenijo, da Goričko in tudi Občina Grad dolgoročno nimamo zadostnih vodnih zalog in da moramo razmišljati o oskrbi z vodo od drugod.

Trenutna stanje vodooskrbe v občini

Vodooskrba v sedanji Občini Grad je bila vsa leta prepuščena samoiniciativi in iznajdljivosti občanov samih. Od 2400 občanov se jih več kot 1700 oskrbuje z vodo iz lastnih vodnih zajetij ali pa iz manjših skupinskih sistemov, ki ne presegajo tri gospodinjstva. Le nekaj več kot 700 občanov je priključenih na skupinska vodna zajetja, za katera se zagotavlja ustrezna zdravstvena kontrola neoporečnosti vode. Le skupinski vaški vodovod Grad pa ima obeležja pravega vodooskrbnega sistema. Zajetja, iz katerih se oskrbujejo gospodinjstva, so v povprečju globoka 7–10 m z zbirnimi rezervoarji do 30 m³. Omrežje je staro 20–30 let, zgrajeno v različnih obdobjih in iz cevi različnih dimenzij in kvalitete, v glavnem iz PVC materialov. Za obstoječa omrežja ne obstaja projektna dokumentacija in zato je vse okvare

Vrtina v Kruplivniku.

zelo težko identificirati. Do leta 1999 večjih pomanjkanj vode ni bilo, so pa analize dokazovale, da je voda bakteriološko oporečna in brez prekuhanja za zdravje škodljiva.

Reševanje problematike oskrbe z vodo

Po letu 2000 vedno znova ugotavljamo, da se problematika oskrbe z vodo vedno bolj pogloblja. Vzrok za to je nekaj zaporednih sušnih let, povečana poraba vode v gospodinjstvih in dotrajano omrežje in posledično prevelike izgube vode. Ugotovimo lahko, »da nikoli več ne bo, kot je bilo«, zato smo morali sprejeti dolgoročnojšo oskrbovalno strategijo, ki pa več ne more sloneti na individualnem interesu, ampak moramo sodelovati širše: medobčinsko in celo regijsko.

Kratkoročno reševanje problema oskrbe s pitno vodo

Večina uporabnikov je ob pomanjkanju vode v vodnjakih poglobila zajetja za 2–3 metre, vendar so čez leto ali dve ugotovili, da takšna poglobitev ni dovolj. Vodonosniki si namreč sledijo v razmaku 8 do 10 metrov, izdatnejši tudi 30 metrov in vsakršno poglobljanje tradicionalnih vodnjakov ni dovolj učinkovito. Zato so se posamezniki odločili za vrtanje globinskih vodnjakov globine 30 do 40 metrov, kjer so naleteli na primeren vodonosnik, ki pa je pre malo izdaten za skupinsko zajetje. Tako se velik del gospodinjstev v občini oskrbuje s pitno vodo z gasilskimi cisternami, a kot ugotavljamo, število prevozov in tudi stroški oskrbe na tak način stalno naraščajo. Po kazalcih prvih treh mesecev leto-

šnjega leta, ko se je število prevozov glede na lansko leto potrojilo, pa tudi ugotovljamo, da tri cisterne, ki jih imajo na razpolago gasilska društva v naši občini, več ne bi uspele prepeljati toliko vode, kot bi je gospodinjstva potrebovala.

Srednjeročna rešitev problema oskrbe s pitno vodo

Ker smo ugotovili, da vodonosniki niso dovolj izdatni, da bi oskrbeli zadostne zaloge pitne vode iz enega globinskega vodnjaka, smo se odločili izgraditi sistem globinskih vodnjakov, ki bi, povezani v omrežje, zagotavljali stabilno oskrbo s pitno vodo. Na osnovi geoloških danosti smo se odločili za globine od 150 do 200 metrov, kajti za vrtanje v večje globine je potrebna druga – dražja tehnika vrtanja. Obstajala je tudi nevarnost, da na globinah čez 200 metrov prevrtamo plast termalne slatinske vode, ki je zaradi vsebnosti mineralov za pitje neuporabna. Tako smo izvrtali 152 metrov globoko vrtino pri Gradu, 150 metrov globoko vrtino na Dolnjih Slavečih in 154 metrov globoko vr-

tino v Vidoncih. Vrtina pri Gradu je bila uspešna in obeta črpanje do 4 litrov vode na sekundo, prav tako vrtina na Dolnjih Slavečih. Vrtina v Vidoncih pa je bila zaenkrat neuspešna, kajti zagotavljala je le 0,4 l vode na sekundo. Na skromno izdatnost vrtine v Vidoncih vpliva skalni greben bazaltne tufa, ki se razteza od vasi Grad do Kruplivnika in zaustavlja podzemni tok vode. Kot posledica tega imamo pred tem grebenom na vrtini pri Gradu vodo le slab meter pod nivojem tal, na Dolnjih Slavečih pa voda celo preliva in sama izteka iz vrtine. Vrtine so bile izgrajene v letu 2002. Investicija je dosegla višino 18 mio SIT.

V letu 2003 smo dodatno izgradili vrtino v Kruplivniku, ki je globoka 200 metrov in katere investicijska vrednost je bila 12 mio SIT. Takoj, ko smo zagotovili vodne vire, smo začeli pripravljati projektno dokumentacijo za izgradnjo vodovodnega omrežja. Ker načrtujemo sistem za vse porabnike v občini, smo morali pri načrtovanju upoštevati vsa gospodinjstva v Vidoncih, pri Gradu in na Dolnjih Slavečih. Tako smo pripravili

hidravlično uravnotežen sistem, ki zagotavlja dovolj vode na vsaki točki sistema. To in pa predpisi požarnega varstva, ki zahtevajo določeno gostoto hidrantnega omrežja, so zelo podražili projektno dokumentacijo, še bolj pa seveda izgradnjo. Za projektno dokumentacijo za sistem Dolnji Slaveči–Grad–Vidonci smo tako investirali 74 mio SIT.

V februarju 2004 smo pričeli z izgradnjo prvega vodohrana na Vrečičevem bregu, nato pa dokončali še drugi vodohran na Bajni. Oba bosta povezana v sistem z obema delujočima vrtinama. Celoten sistem bo obsegal 32 km vodov v vasi Grad, 27 km vodov v vasi Vidonci in 25 km vodov na Dolnjih Slavečih. Vrednost celotnega sistema po predračunski vrednosti presega 800 mio SIT, od tega bo delež občanov 100 mio SIT.

Istočasno z realizacijo omrežja za omenjene tri vasi se bo pripravljala tudi projektna dokumentacija za preostale porabnike v občini.

Dolgoročna rešitev

Vodovodni sistem, ki ga izgrajujemo, je projektiran tako, da bo nanj brez dodatnih predelav možno priključiti magistralni vod, tako imenovanega Goriškega vodovoda, ki se bo nadaljeval v Pomurski vodovod in katerega glavna zajetja bodo ob reki Muri ali pa celo na drugi strani meje, na Madžarskem. Za ta skupni vodovod si prizadevamo vse občine Pomurske regije. Za leto 2004 je v državnem proračunu za pripravo dokumentacije za regijski vodovod zagotovljenih 150 mio SIT (od potrebnih 400 mio SIT). Skupna vrednost projekta Pomurski vodovod je 13 milijard SIT in vsaj polovico potrebnih sredstev si ometamo iz evropskih razvojnih skladov.

Dokončanje sistema je predvideno za daljno leto 2021, zato bomo morali v vmesnem obdobju gospodarno ravnati z viri, ki so nam na razpolago – življenjska doba globinskega vodnjaka je 7 do 10 let – kajti v nasprotnem primeru bo pitna voda dragocena tekočina, ki se bo prodajala samo v steklenicah.

Vodohran Grad

POVZETEK PROJEKTA »ENERGETSKA ZASNOVA OBČINE GRAD«

Občina Grad je s pomočjo podjetja ECO CONSUSULTING, d.o.o. iz Ljubljane, ki je bilo izbrano na razpisu za javna naročila malih vrednosti, izdelala študijo »Energetskih zasnov Občine Grad«. Projekt je bil sofinanciran s strani Ministrstva za okolje, prostor in energijo, Agencije za učinkovito rabo in obnovljive vire energije v višini 2,450.000,00 SIT. Iz študije so razvidni podatki o trenutnem stanju na področju energije, hkrati pa so podane smernice za boljše izkoriščanje danih potencialov izrabe virov energije. V kratkem povzetku vam predstavljamo navedeno študijo.

Analiza trenutnega stanja na področju ogrevanja

Občina Grad ima po podatkih Popisa prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 858 stanovanj, katerih povprečna površina znaša 87,1 m², kar je več od slovenskega povprečja, ki znaša 74,6 m².

Večina gospodinjstev v občini se ogreva z lesom (62%), nekaj tudi s kurilnim oljem (26%) ter utekočinjenim naftnim plinom, ostali viri ogrevanja pa so zanemarljivo majhna.

Pri ogrevanju podjetij gre večinoma za ogrevanje s kurilnim oljem, manjša pa je poraba lesa in utekočinjenega naftnega plina, eno anketirano podjetje pa za ogrevanje prostorov med drugim uporablja celo premog. Javne stavbe porabijo za ogrevanje največ kurilnega olja, pri poslopju gradu pa smo opoštevali predvideno porabo utekočinjenega naftnega plina (grad je trenutno v obnavljanju, po obnovi se bodo prostori ogrevali z utekočinjenim naftnim plinom, predvidoma iz dveh ločenih plinskih kotlov). Centralne kotlovnice za ogrevanje stanovanj porabljajo izključno kurilno olje.

V Občini Grad se tako letno porabi okrog 700.000 litrov kurilnega olja, 125.000 litrov utekočinjenega naftnega plina, 11.000 m³ lesa ter 400 kilogramov premoga. Celotna

raba primarne energije v Občini Grad znaša približno 28 GWh/leto. V povprečju znaša raba energije v občini 12.056 kWh primarne energije na prebivalca na leto.

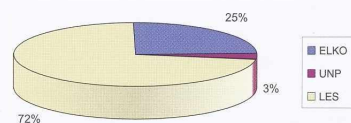
Ko seštejemo porabo vseh porabnikov energije v Občini Grad, ugotovimo, da je največ porabljenih kWh pridobljenih iz lesa (72%), temu sledi kurilno olje, iz katerega je pridobljenih 25% porabljenih kWh, 3% porabljenih kWh je pridobljenih iz utekočinjenega naftnega plina, poraba ostalih energentov pa je zanemarljivo majhna.

Glavna energetska vira v občini sta torej les in kurilno olje.

Energetski račun vseh porabnikov v Občini Grad in možni prihranki pri porabi energije

V oceni stroškov porabe energentov so zajeti vsi porabniki v Občini Grad: vsa stanovanja, vse javne zgradbe ter vsa večja podjetja v občini. Manjša podjetja posebej niso bila obravnavana, kajti v večini primerov gre za storitvene dejavnosti, ki se izvajajo na terenu, podjetja pa so registrirana na domačem naslovu in nimajo poslovni dejavnosti namenjenih prostorov.

V izračunu so bile uporabljene konzervativno ocenjene cene energentov, ki že vsebujejo DDV in pripadajoče trošarine. Tako izračunani stroški za energijo, ki se porabi zgolj

Porabljene kWh po posameznih energentih za vse porabnike energije v Občini Grad v letu 2002

za ogrevanje, v Občini Grad znašajo približno 152,3 milijonov SIT.

Strokovne analize kažejo, da znaša pri nas ekonomsko upravičen potencial varčevanja z energijo v stavbah do 30%. Tako je mogoče na primer z ukrepi na ogrevalnem sistemu zmanjšati rabo energije do 20%, z dodatno toplotno izolacijo zunanjih sten 20%, z izolacijo stropa stavbe pri podstrešju do 12% in z zamenjavo oken do 20%. Zgolj z uvedbo neinvesticijskih ukrepov, povezanih z energetskim gospodarjenjem v stavbah (uvedba energetskega knjigovodstva, izobraževanje in osveščanje uporabnikov), pa je možno zmanjšati energetske porabe tudi do 10%.

Ocenili smo, da znašajo letni stroški porabe energije vseh porabnikov v Občini Grad 152,3 milijonov SIT. Če torej z zelo preprostimi instrumenti za učinkovito rabo energije zmanjšamo porabo energije za samo 20%, znaša to na primeru Občine Grad 30,5 milijonov SIT prihranka pri porabi energije letno.

S stališča trajnostne energetske oskrbe občine je treba poseben poudarek nameniti naslednjim ukrepom:

	ELKO (l)	UNP (l)	LES (m ³)	PREMOG (kg)	SKUPAJ
GOSPODINJSTVA					
Energenti	505.716	46.220	10.900	0	
kWh	5.057.160	318.920	19.619.280	0	24.995.360
PODJETJA					
Energenti	95.100	46.905	217	400	
kWh	951.000	323.645	390.600	2.240	1.667.485
JAVNE ZGRADBE					
Energenti	63.084	34.800	0	0	
kWh	630.840	240.120	0	0	870.960
CENTRALNE KOTLOVNICE					
Energenti	20.900	0	0	0	
kWh	209.000	0	0	0	209.000
SKUPAJ PORABA ZA OGREVANJE					
Energenti	684.800	127.925	11.117	400	
kWh	6.848.000	882.685	20.009.880	2.240	27.742.805

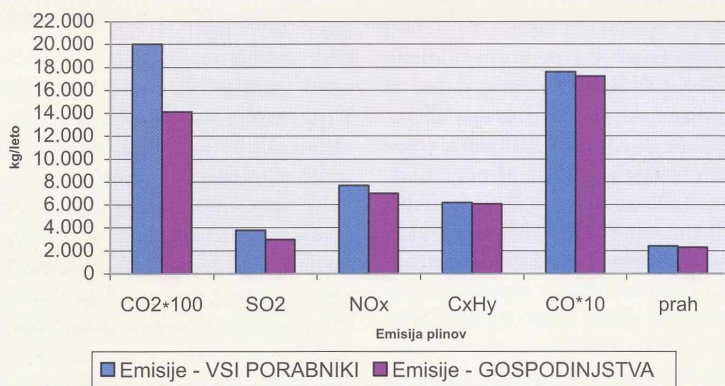
- sanacija javnih stavb;
- spodbujanje učinkovite rabe energije v podjetjih z izvedbo energetskih pregledov;
- spodbujanje učinkovite rabe energije v gospodinjstvih;
- spodbujanje večje rabe obnovljivih in lokalnih virov energije (predvsem modernih sistemov ogrevanja, ki bazirajo na izrabi bioplina in lesne biomase in večje izrabe sončne energije);
- zamenjava fosilnih goriv za obnovljive vire energije;
- uvedba energetskega knjigovodstva in energetskega menedžmenta za javne stavbe;
- informiranje vseh uporabnikov javnih stavb o pomenu in ukrepih za učinkovito rabo energije v javnih stavbah;
- uvedba energetskega svetovanja, informiranja in izobraževanja;
- prednostna izvedba neinvesticijskih ukrepov itd.

Analiza možnosti izboljšanja energetske oskrbe v Občini Grad

Občina Grad je gozdnata občina (med 40% in 50% površine je prekrite z gozdom). Veliko porabnikov energije se ogreva na les, kar kaže na obilje in dostopnost lesa v občini. Les je torej lokalno dostopen vir energije, iz česar sledijo določene ugodnosti:

- CO₂ je nevtralen, kar pomeni veliko razbremenitev za okolje;
- gradnja in obratovanje naprav na lesno biomaso ustvarja nova delovna mesta in povečuje lokalno ustvarjalnost;
- raba lesne biomase prispeva k čiščenju gozdov;
- če lesna biomasa predstavlja lokalno dostopen vir energije, izraba le-te pomeni večjo lokalno neodvisnost in preskrbljenost.

Letne količine emisij proizvedene z ogrevanjem v Občini Grad

Študija izvedljivosti daljinskega ogrevanja na lesno biomaso v naselju Grad je dala pozitivne rezultate (ekonomika projekta je dobra). Za izrabo lesne biomase kot vira ogrevanja pa poleg sistema daljinskega ogrevanja obstajajo tudi bolj individualne možnosti, in sicer individualni kotli ali pa mikrosistem, ki povezuje do pet sosednjih objektov.

V Občini Grad obstajajo tudi možnosti izrabe bioplina kot vira energije. Analizirali smo dve lokaciji: ena je naselje Motovilci, kjer bi lahko izrabili kanalizacijske odpadke (v naselju je urejena kanalizacija za 250 enot) in zgradili daljinski sistem za izrabo bioplina, v kombinaciji z lesno biomaso, kajti bioplina ne bi bilo dovolj za celoten sistem. Druga možnost za izrabo bioplina pa se je izkazala na kmetiji Grah v naselju Kruplivnik, kjer je 120 glav govedi. Za obe lokaciji priporočamo izdelavo študije izvedljivosti sistemov.

Za Občino Grad se zdi zelo zanimiva tudi izraba sončne energije z vgraditvijo solarnih strešnikov na posamezne zgradbe. Gre za projekt »Vsaka hiša - sončna hiša«, v okviru katerega bo v vsaki sodelujoči občini vključena v projekt ena šola,

vrtec ali zdravstveni dom, kjer bo opravljen razširjen energetski pregled s svetovanjem in vgrajen solarni sistem.

Energija vetra je v občini Grad še neraziskana, zato bi bile potrebne natančne raziskave vetrnega potenciala. Okvirne ocene vetrnega potenciala lahko razberemo iz vetrne karte (programski paket WASP), ki pa za občino Grad ne kaže velikega potenciala.

Geotermalna energija. Točne podatke o temperaturi termalne vode je možno pridobiti le z izvedbo raziskovalne vrtine. Ker so vrtine velik strošek, investicija pa nima zagotovitve pozitivnih rezultatov, je potrebno izdelati predhodno teoretično študijo (kje bi lahko bila najboljša lokacija za vrtanje, kaj lahko pričakujemo itd.). Potrebno je narediti povzetek in analizo dosedanjih študij in raziskav na tem področju. V primeru, da študija in analiza podata pozitivne rezultate, občina lahko začne z zbiranjem finančnih sredstev (prijava na razpise za sofinanciranje s strani Ministrstva za okolje, prostor in energijo, priprava dokumentacije za kredite, iskanje investitorjev itd.). Na območju Občine Grad so že bile narejene prve ocene potenciala geotermalne energije, ki so dale dokaj dobre rezultate, vendar se je pri dejanskem odvzemu vode iz ene od obravnavanih vrtin izkazalo, da je temperatura le-te veliko nižja od ocenjene in je prenizka za energetske izrabo.

	Porabljena letna količina energenta (v kWh)	Cena energenta (v SIT/kWh)	Letni strošek ogrevanja (v SIT)
Les (m ³)	20,009.880	4	80,039.520
ELKO (l)	6,848.000	9	61,632.000
UNP (l)	882.685	12	10,592.220
Premog (kg)	2.240	6	13.440
SKUPAJ	27,742.805		152,277.180

Ocenjeni stroški porabljene energije za ogrevanje v občini Grad

SVETI MISIJON V ŽUPNIJI GRAD

V času od 19. do 28. marca je v župnijski cerkvi Marije Vnebovzete pri Gradu potekal sv. misijon. Svetopi-semski izrek (Raz 3,20) »Glej, stojim pred vrati in trkam« je bil osrednje geslo sv. misijona.

Vseh devet dni je veljalo vabilo za župljane in vse ljudi dobre volje, da so se udeleževali različnih srečanj. Na sv. misijon smo se verniki pripravljali že v adventnem času in meseca februarja, ko je bil prisoten kapucinski brat, dr. Gabrijel Recek. Po vaseh so bile ustanovljene misijonske celice, ki so bile molitvenega značaja. V pred-misijonskem času je misijonar dr. Gabrijel Recek obiskal te celice in organiziral srečanja z njimi.

Misijonarji, br. Primož Kovač, OFM Cap., br. dr. Gabrijel Recek, OFM Cap. in redovnica s. Mirjam Ferčak, SSK, so bili glavni voditelji te duhovne obnove.

Za vsak dan posebej je bila organizirana druga tema in tako so se poleg sv. maše in zakramenta sprave zvrstili različni stanovski govori, srečanja in delavnice za veroučence in birmance. Delavnice so pomagali pripravljati mladi animatorji iz župnije.

V petek, 26. marca, je ob temi »Kdor ne sprejme križa« spregovoril zakonski par Bernarde in Matjaža Maležiča iz Ljubljane o svojih zakonskih izkušnjah. Istega dne je bila v Vadarcih sv. maša in srečanje z Romi.

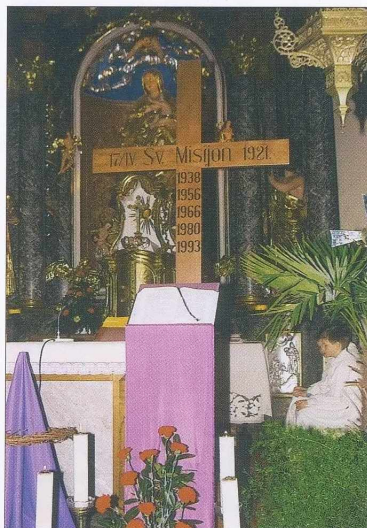
V soboto je bila tema »Glej, tvoja mati«. Prisoten je bil dr. Jože Magdič, psihiater in zdravnik. Najprej je vodil srečanje za mladino, po maši pa je bilo srečanje z njim za vse zakonce ter starše mladine in veroučencev. Glavna tema je bila družina. V času misijona je bila odprta tudi trgovina z nabožnimi predmeti.

Namen svetega misijona je bila duhovna obnove celotne župnije,

tj. obnove osebnih vere, utrditev medsebojnih človeških in krščanskih odnosov.

Nazadnje je bil misijon v župniji Grad pred enajstimi leti. Letošnji sv. misijon je pomenil praznik za našo župnijo. Bil je zaželen in pričakovan. Po mnenju voditeljev duhovne obnove je bil misijon dobro obiskan.

Štefka BOHAR

MOZAIK PODATKOV IZ ŽUPNIJE GRAD

Po pisateljskem prvencu našega župnika Štefana Kuharja ob koncu leta 2002 *Jože Plečnik v župniji Marije Vnebovzete pri Gradu* smo bili v začetku letošnjega leta priča njegovi drugi knjigi z naslovom *Mozaik podatkov iz župnije Grad*.

Avtor se zelo sistematično loteva župnije Marije Vnebovzete in njenih duhovnikov (prvega duhovnika omenja med leti 1651 in 1655). Med

njimi je vsekakor potrebno omeniti pesnika Simona Čergiča. Posebno poglavje je namenjeno predstavitvi župnijske cerkve z vsemi njenimi umetnostno zgodovinskimi značilnostmi. Še posebej zanimiv je prispevek o oltarnih krilih v Budimpešti, v katerem avtor s pomočjo dokaznega materiala dodatno predstavlja doslej neznane resnice. Knjiga predstavlja tudi duhovne poklice iz

župnije ter kapele v župniji. Branja vredno pa je tudi poglavje o zgodovini šolstva v graški župniji.

Knjigo dopolnjujejo izredno kvalitetne fotografije, ki so dragocen spomenik preteklosti in neizbrisen spomin prihajajočim rodovom, zato jo je vsekakor vredno imeti na svoji knjižni polici.

Marijanca FERKO OMAHEN

ŠELE, KO JE VODNJAK SUH, CENIMO VODO

Vsi ljudje planeta Zemlja si želimo čisti zrak, čisti potok, čisto reko, čisto podtalnico, torej čisto okolje. Za okolje okrog svojega doma lahko poskrbimo tako, da bo čisto in urejeno. Poskrbimo lahko z odgovornim ravnanjem do odpadkov tudi za lepšo vas, lepšo občino. V kmetijstvu se odločamo za manj nevarne pesticide in z njimi ravnajmo odgovorno. Okolje varujemo tudi tako, da varčujemo z vodnimi viri, da ne onesnažujemo vode, da zbiramo sekundarne surovine (papir, steklenice, železo...).

22. marec so leta 1993 Združeni narodi razglasili za svetovni dan voda. Namen tega dne je opozarjati javnost, da je voda pomembna in nenadomestljiva naravna dobrina.

Na našem planetu je vode kar precej, saj prav voda sestavlja oceane, morja, reke, večni led in sneg, potem je tu še skrita voda kot podtalnica in voda v tleh. Količina vode na našem planetu je stalna. Brez vode na Zemlji

ne bi bilo rastlin, živali in ljudi. Voda je naravno bogastvo - osnovna surovina, ki jo človek nujno potrebuje za življenje. Kolikokrat se tega pravzaprav spominimo? Vsak dan, ko se zjutraj umijemo ali morda le takrat, ko se zjutraj ne umijemo, ker iz odprte pipe iz nam neznanih razlogov ne priteče voda? Kako dragocena je voda, ve naš marsikateri občan, ki mu že nekaj let vodo vozijo, ker je njegov izvir presahnil.

NEKAJ ZANIMIVOSTI

Poraba vode na dan na osebo:

- 4 litre – za pitje, kuhanje
- 10 litrov – za telesno nego
- 55 litrov – za kohanje, prhanje
- 25 litrov – za pranje perila
- 8 litrov – za pomivanje posode
- 32 litrov – za izplakovanje stranišč
- 7 litrov – za čiščenje stanovanja
- 9 litrov – ostalo (vrt, pranje avtomobila...)

Za oskrbo z vodo velja pravilo, da ima vsak prebivalec pravico do vode in te pravice mu nihče ne more vzeti.

Voda, ki nam priteče iz pipe, mora biti čista, bistra, zdravstveno neoporečna. Tako vodo lahko pijemo ali jo uporabljamo za pripravo hrane. Koliko vode porabimo na dan? Danes porabimo veliko več vode kot nekoč. Poraba vode znaša okrog 150 litrov dnevno na osebo. Pri tej porabi ni všteto pranje avtomobila, zalivanje vrta in še kaj drugega.

Po uporabi se voda onesnaži. Taka se potem vrne v naravo. Pred vrnitvijo v naravno okolje bi jo morali očistiti. Mogoče nam bo v prihodnosti tudi uspelo, ko bodo zgrajene kanalizacije in čistilne naprave.

Vsi ljudje imamo pravico do zdravega okolja. Toda kako zdravo bo, je odvisno samo od nas – ljudi. Ljudje smo tisti, ki uničujemo Zemljo. LAHKO JO TUDI OBARUJEMO.

MAŠKARADA V KOVAČEVCIH

Prireditev, kot je maškara, je za našo majhno vasico, ki premore nekaj čez sto ljudi, velik zalogaj, saj smo se morali kar vsi dobro pripraviti, da smo jo lahko izpeljali. Skupine, ki so bile oblikovane, so se napotile po vseh vaseh občine Grad. Bili smo našemljeni, veseli in polni dobre volje. Za dobro razpoloženje je pri vsaki skupini skrbel muzikant. Zaplesali smo

pri vsaki hiši, nato pa je pozvačin vse povabil na prireditev, ki se je odvijala na pustno soboto v naši vasi. Vsepovsod so nas lepo sprejeli in se veselili z nami. V večernem času smo se vračali nazaj v našo vas vsi dobro razpoloženi.

Zaključna prireditev se je dogajala v soboto, ko je bil ples z maskami. Bilo je zelo živahno, saj se je odzvalo veliko

pustnih šem, ki so skrbele za dobro vzdušje. Maske, ki so bile najlepše, so bile nagrajene.

Ob tej priložnosti se vas Kovačevci in PGD zahvaljuje vsem darovalcem prostovoljnih prispevkov, katere bomo porabili za nakup motorne črpalke, ki bo zamenjala že dotrajano.

Štefan GJERGJEK

PRAZNOVANJE DNEVA ŽENA IN MATER V MOTOVILCIH

Sneg je skopnel, narava se počasi prebuja, zvončki in marjetice zvedavo kukajo z zemlje. Vse postaja lepše, toplejše.

Tega se zavedamo tudi vaščani Motovilec, da pa nam bi bilo še lepše in pri srcu še topleje, smo tudi letos organizirali, sedaj že tradicionalno, proslavo v čast materinskemu dnevu in prazniku vseh žena. V letu sta materam in ženam namenjena le dva praznika, čeprav mislim, da je prav vsak dan njihov praznik. V ta namen so se tudi letos mladi in otroci prostovoljno udeležili sodelovanja pri proslavi, ki je potekala 20. marca. Popestrili so nam večer skupaj z »muzikantom«, ki sta nas spremljala vse do konca dogajanja. Naša »veselica« je bila prava sprostitelj ob tako hitrem in naporem tempu življenja.

Jasna MERKLIN

DAN MATERINSTVA NA DOLNIH SLAVEČIH

V soboto, 27. marca, smo se sestali v gasilskem domu na Dolnjih Slavečih z namenom, da bi skupaj proslavili dan žena in mater. Po pozdravnem nagovoru Andreje Pozvek, ki se je zahvalila vsem ženam in materam za skrb in izkazano dobroto, smo bili deležni dobre in okusne večerje. Vsaka udeleženka srečanja je v znak pozornosti prejela čudovito vrtnico. Ob prijetnih zvokih glasbe in dobri kapljici smo tudi zapeli in zaplesali do zgodnjih jutranjih ur.

Ker so tovrstna srečanja redka, smo se o marsičem pogovorili, poklepetali in se nasmejali. Bilo je res prijetno in upamo, da se tradicija takšnih druženj kljub različnim govoricam in pomislekom ne bo prekinila.

Slavica POTOČNIK

PRAZNOVANJE DNEVA ŽENA IN MATERINSKEGA DNE V KRUPLIVNIKU

Članice Društva žena in deklet Kruplivnik smo v mesecu marcu skupaj z ostalimi pripravile družabni večer za žene, matere in dekleta. Združile smo oba praznika: dan žena in materinski dan. Srečanje je bilo 13. marca ob 19. uri zvečer pri Belem križu.

Misli o materi in svojih občutkih so izpovedali mlajši šolarji v krajšem kulturnem programu in zapeli

dve pesmi. Vse pa je najprej pozdravila predsednica društva, Marica Dervarič. Govorila je o vlogi matere in njenem pomenu v družini in družbi ter njenem prazniku.

Ob koncu kulturnega programa se je pridružil še vaški predsednik Ciril Mihalič in nanizal pomen žene skozi vso zgodovino družbenega razvoja in položaj žensk nekoč in

danes. Izrazil je čestitke in lepe želje ob ženskem prazniku. Vsaka udeleženka večera je od društva prejela simboličen nageljček.

Ob prijazni glasbi domačih izvajalcev, dobri hrani in družabnih igrah smo preživele lep večer in na tak način proslavile svoj praznik.

Štefka BOHAR

PRAZNOVANJE DNEVA ŽENA V RADOVCIH

»Vsaka mama je prava mama, dana za srečo in veselje. Prava in ena sama, za vse življenje.« Te znane besede so krasile mesto, kjer smo se tako kot že nekaj let nazaj zbrali in se spomnili na vse mame, babice, dekleta in žene. Vse misli tega večera so bile združene s srečo, veseljem, ljubeznijo, ki nam jih pa prinaša in odnaša - kdo drug kot mama.

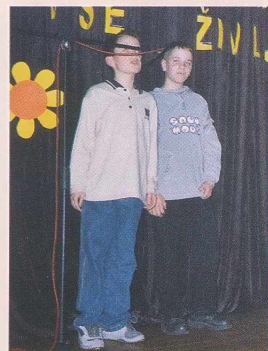
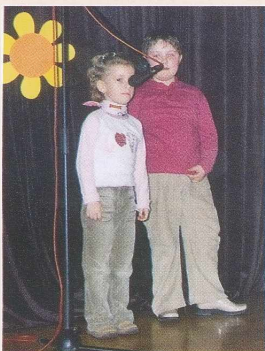
Kljub temu, da je višek prireditve, na kateri se je zbralo okrog 80

predstavic nežnejšega spola, le predstavljal tisti del, na katerem so se lahko vsi zbrani sprostiti ob prijetni glasbi, poklepetali s sosedi, znanci in si nazdravili s kozarcem vina, pa so predvsem mamice tudi z nestrpnostjo čakale kulturni del programa, kjer so nastopili njihovi otroci. Le-ti so jih razveselili s prijetnimi deklamacijami, s toplimi besedami ob razmišljanjih, program pa so povezovali s pesmijo, plesom in

skečem, s čemer so marsikomu na obraz privabili nasmeh. Opaziti pa ji bilo tudi srečo, zadovoljstvo in toplino v srcih.

Za presenečenje pa so poskrbeli vsekakor naši možje, ki so nas ta večer razvajali ob dobri glasbi, hrani in pijači. Dokazali so nam, da se tudi oni lahko izkažejo z znanjem kuhanja. Da bi bilo tako večkrat!

Suzana FARIČ

PRIZNANJE ZA PRISPEVEK K RAZVOJU TURIZMA V PREKMURJU

Pomurska turistična zveza Murska Sobota je Občini Grad podelila priznanje za prispevek k razvoju turizma v Pomurju.

Svečana podelitev priznanja je bila na 12. srečanju turističnih delavcev Pomurja, ki je potekala 6. februarja 2004 v Termah Banovci. Slovesnosti se je udeležil župan, Daniel Kalamar, in prevzel priznanje.

Lidija KRPIČ

Podelitev priznanja županu, Danielu Kalamaru.

PROJEKT »ČRNA KUHINJA« – PROMOCIJA KULINARIKE KRAJINSKEGA PARKA GORIČKO NA GRADU GRAD

Malo kje še lahko najdemo ohranjeno staro kmečko hišo, ki bi nam izpričala nekdanje življenje. Revni kmetje so si nekdaj domove gradili iz materialov, ki so jih imeli v okolici, predvsem les in blato. Značilno je bilo to, da je bil stanovanjski in gospodarski del pod isto streho. Tako imenovane »cimprane hiše« in »nabijance« ali »blatnjače« so kasneje nadomestili z opeko, ki so jo izdelovali doma. Stara kmečka hiša je imela »preklt« (vežo), skozi katerega si vstopil v črno kuhinjo, desno je bila »pregnja iža« (velika izba), levo pa je ponavadi bil t.i. »granar« (kašča) ali pa »zagnja iža« (mala izba oz. kamra).

Črna kuhinja je bila ločena od veže le z obokanim lokom. Imela je obokan strop, ki je lahko bil zidan ali lesen. Na vrhu stropa je bila luk-

nja, ki je vodila v lesen dimnik. Pod stropom so bili drogovi, na katerih so sušili meso. V črni kuhinji je stala zidana peč s podestom, na katerem je gospodinja imela svoje posode, loparje in druge pripomočke za peko in kuhanje.

Na gradu Grad obstaja prostor, kjer je v preteklosti, verjetno do konca 19. stoletja delovala t.i. črna kuhinja - prostor za pripravo hrane. Središčni del prostora je bilo ognjišče, nad njim pa kotlič, v katerem se je pripravljala hrana. Poleg tega so imeli še eno ali več posod za pripravo jedi v samem pepelu oz. žerjavici. V istem prostoru so bile tudi mize, ponavadi iz masivnega lesa, na katerih so hrano postregli, okrog pa klopi - na gradu obložene z ovčjo kožo, na katerih so sedeli. V istem prostoru je bil tudi eden ali več regalov za

shranjevanje posode, ki je bila ponavadi lončena.

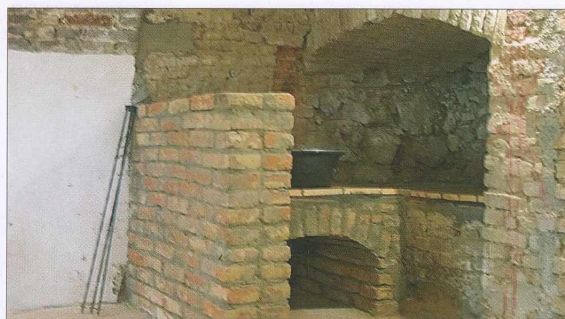
Prostor, kjer bomo prikazovali nekdanjo črno kuhinjo, je že arhitektonsko obnovljen in v prostoru je urejena električna in vodovodna napeljava ter odtoki.

V okviru projekta opremljamo prostor z osnovnim pohištvom - mizami, regali in klopmi, posodo za pripravo in strežbo hrane, jedilnim priborom in namiznimi prti, obenem pa pripravljamo promocijski material, ki bo promoviral črno kuhinjo in izdelovalce opreme zanjo, jedilni list, katerega priloga bodo recepti za pripravo tradicionalnih jedi, in letaki, na katerem bodo predstavljeni ponudniki, ki so se vključiti v skupno tradicionalno ponudbo kulinarike v Krajinskem parku Goričko.

Lidija KRPIČ

Stara črna kuhinja.

Črna kuhinja v gradu.

5. BOŽIČNI KONCERT NONETA LYNDWA

Čeprav nas letošnja zima ob praznikih ni odela v svojo snežno barvo, nas je kljub temu napolnjevalo božično-novoletno vzdušje, s katerim

smo si popestrili dolge zimske večere. Ob pričakovanju Jezusovega rojstva smo ljudje vedno polni veselja, dobre volje in radodarnosti, prav tako pa

nam ne manjka dobrih želja, čestitk in druženja s prijatelji in sorodniki. Take večere nam vedno olepša pesem. In prav tega nam ni manjkalo med božično-novoletnimi prazniki.

Dekleta noneta Lyndwa smo 27. decembra pripravila 5. božični koncert, ki ga je dopolnil Moški kvartet iz Martinja. Tako ni manjkalo pesmi z božično vsebino in vsi ljubitelji petja so si ob dopolnjevanju deklškega in moškega petja duše napolnili z bogatimi pesmimi, ki nas vedno spomnijo na ljubezen, prijaznost in dobre želje, ki jih izrekamo ob iztekajočem se letu. Po koncertu so se ljudje veselo družili še dolgo v večer in po klepetu s prijatelji in znanci zapustili naše grajske zidove polni božičnega navdiha in lepote.

»Po nastopu v Motovilcih smo tudi me poklekile pred njihovimi jaslicami.«

Danijela KRPIČ

SREČANJE HARMONIKARJEV V RADOVCIH

Športno društvo Radovci je tudi letos organiziralo Srečanje harmonikarjev – Vaški godec 2004. Tokrat že šestnajstič.

Namen srečanja ni zgolj tekmovanje, gre namreč predvsem za prijetno druženje in navezovanje prijateljskih stikov. Potrebno pa je dati poudarek tudi oživiljanju in ohranjanju te zvrsti glasbe.

Srečanje je tako že tradicionalne narave, sega pa tudi že preko meje naše države, torej pridobiva tudi mednarodne razsežnosti. Na prireditvi so poleg harmonikarjev iz Pomurja in Slovenije sodelovali tudi harmonikarji iz Škal pri Velenju (2 harmonikarja) in iz sosednje Avstrije iz kraja Rohr blizu Schtegenbacha (12 harmonikarjev). Prireditve se je tako udeležilo okrog 30 posameznikov, ki so se izkazali s svojim znanjem v igranju harmonike.

Tudi pri naših sosedih iz Avstrije vsako leto organizirajo podobno prireditev, kot je naša, katere se udeležujemo tudi vaščani Radovcev. Tako lahko rečemo, da se poleg Škal iz Velenja (z njimi bomo letos tako praznovali 15-letnico sodelovanja)

pogloblja tudi prijateljstvo s sosedi iz Rohra.

Potrebno je omeniti, da tudi med mladimi narašča želja po ohranjanju te zvrsti glasbe. To je s svojim nastopom potrdila tudi osnovnošolka Kristina Pahor iz Kranja, ki je poskrbela za prvovrstno presenečenje. Občinstvo je namreč navdušila s svojim izjemnim nastopom. Pozneje smo lahko izvedeli tudi, da Kristina nosi naslov evropske in svetovne

prvakinja v igranju na diatonično harmoniko.

K lažji izvedbi prireditve pa so vsekakor prispevali tudi sponzorji, in sicer: Občina Grad, Zavarovalnica Triglav in Kamnoseštvo Štefan Bunderla od Grada.

Po končanem uradnem delu prireditve je za prijetno vzdušje poskrbel tudi ansambel Atlanta.

Suzana FARIČ
Jože SEVER

ODPRTJE POTUJOČE TRIDEŽELNE RAZSTAVE

V nedeljo, 4 aprila, je bilo na gradu Tabor v Dobri/Neuhaus v Avstriji odprtje potujoče trideželne razstave Paraka Goričko in parkov na Madžarskem in v Avstriji z naslovom »Velika noč v izdelkih ljudske obrti«.

Na razstavi so bili med drugim predstavljeni izdelki Hermana Rajsarja, Bernarde Merklin in Antona Žokša. V kulturnem programu je nastopila tudi folklorna skupina in godci KUD Vrtanek iz Gornjih Petrovcev.

Daniel KALAMAR

PRI JASLICAH
V MOTOVILCIH

Božič je za vse ljudi eden najbolj pomembnih praznikov v letu. Tudi mi smo želeli, letos že tretjič, poudariti pomembnost in svetost tega praznika, in sicer z jaslicami ob kapeli.

Jasna MERKLIN

Z GLASBO IN PESMIJO PRAZNUJEMO 8. IN 25. MAREC

Takšen je bil napis na lepo okrašenem odru Gasilskega doma pri Gradu, kjer smo se zbrali v nedeljo, 14. marca, da bi proslavili ta dva praznika. Zbralo se nas je okoli 120. Tudi letošnjo prireditev smo organizirali ljudski pevci KD Grad, nastopili pa nismo samo mi.

Medse smo povabili tudi godce in pevce, ki naj bi prireditev popestrili. Tako so poleg ljudskih pevk nastopili Marjan Kerec, Peter Juhnov,

Mateja Semler ter Jožef Slaviček kot godbeniki. Kvaliteta izvedb je bila nesporna, saj vsi »špilajo« že dolga leta. To je znala ceniti tudi publika, ki jih je nagradila z bučnimi aplavzi.

Gospe Milena Kerec in Justina Vertič sta v vlogi pevk pokazali znanje in lep glas kot v svojih prejšnjih letih, ko sta peli v raznih ansamblih. Najmlajše, Larisa Kočar ter Ana in Špela Klement, pa so s prisrčnim nastopom poskrbele za prijetno počutje

vseh zbranih. Upamo, da bo takih praznovanj še več. Da smo se prijetno počutili, pa gre poleg pevcev zahvala Kerecovim, ki so poskrbeli za hrano, gasilcem PGD Grad, ki so nam dali prostor in skrbeli za pijačo, OŠ in hišniku Stanku Ropoši za pomoč pri ozvočitvi in pripravi odra.

Posebej se zahvaljujemo tudi Cvetki Juhnov, ki je samo prireditev ovekovečila na fotografijah.

Jožef SLAVIČEK

Ljudski pevci KD - organizatorji prireditve

2. POHOD K POLNOČNICI

V društvu »Peški« Motovilci smo na božični večer že v drugo organizirali pohod k polnočnici. Udeležili so se ga ljudje, ki dajo še kaj na obujanje dogodkov izpred 30 in več let, med drugim tudi na obujanje tradicije praznikov. Prav je, da tudi mlajše generacije vsaj delno spoznajo način življenja, ki so ga imeli naši starši oz. predniki. K temu lahko pripomoremo le tako, da poskušamo prav z organizacijo podobnih prireditev čim bolj obuditi oz. približati življenje takrat.

Pohod je bil prijetno doživetje in vsi, bilo nas je čez 50, ki smo se ga udeležili, smo v bistvu podoživeli atmosfero iz časov, ko so ljudje še zahajali peš k polnočnici. Kot leto prej smo bili tudi tokrat deležni gostoljubja župana in njegove soproge, ki sta nas pogostila s toplimi napitki in prigrizki, da smo se lahko ogreli in okrepcali. Od tod smo se nato napotili v cerkev, kjer smo prisostvovali sveti maši - kar je bil tudi naš poglobitveni cilj.

Dvomim, da bo kdo, ki se je udeležil pohoda, ta večer pozabil.

Tatjana GRAH

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO MOTOVILCI

Ob koncu 19. stoletja je bila na pobudo takratnega vaškega župana nabavljena prva ročna enoosna brizgalna, ki jo v nekoliko spremenjeni obliki društvo poseduje še danes. Za shrambo brizgalne so vaščani zgradili 4 x 3 metre veliko orodjarno, ki je vaščanom Motovilcev služila do leta 1966, ko je bil zgrajen nov gasilski dom.

V času okupacije, leta 1943, je bila na pobudo takratnih oblastnikov sestavljena gasilska četa. V razmeroma kratkem času je četa zaslovela na območju takratne občine Pertočča, pod okrilje katere je spadala tudi naša vas.

Po osvoboditvi, leta 1945, je bilo društvo na novo ustanovljeno. Ta datum je hkrati tudi uradni ustanovni datum Gasilskega društva Motovilci.

Želja, da bi imeli svoje lastne prostore, pa je bila tako med vaščani kot tudi med člani gasilskega društva vedno večja. Zato je društvo v letih 1959 in 1960 priskrbelo parcelo in začelo urejati lokacijsko in gradbeno dokumentacijo, kar pa v tistih časih zaradi nerazumevanja takratnih oblasti za potrebe podeželja ni bilo lahko opravilo.

Člani, trdno odločeni, da bodo

zgradili svoj gasilski dom, so skupaj z vaščani začeli s prvimi prostovoljnimi deli. Prispevali so drva za žganje opeke in sami izdelali 20.000 kosov opeke. Z namenom, da bi zbrali tudi kaj finančnih sredstev za gradnjo doma, so leta 1961 priredili ti. »Borovo gostivanje«.

Leta 1965 se je gradnja pričela, čeprav društvo ni dobilo gradbenega dovoljenja. Kljub temu so z deli nadaljevali in čez nekaj let je bil gasilski dom z 80% prostovoljnim delom zgrajen do faze, kakršna je še danes. Kmalu je popustila tudi občinska birokracija - poslala je dovoljenje, tako da odslej naš dom ni nosil več naziva črne gradnje. Zaradi potrebe trgovine v vasi je bilo potrebno dom razširiti. To se je tudi zgodilo. Vsa dela so bila končana z asfaltiranjem prostora pred domom v letu 1982. V letu 1967 je društvo priskrbelo svojo prvo 400-litrsko motorno brizgalno z vsemi potrebnimi cevmi.

V letu 1980 je bilo kupljeno orodno vozilo. Dve leti kasneje je prišlo do zamenjave 400-litrske motorne brizgalne z 800-litrsko, leta 1983 pa smo priskrbeli še eno 800-litrsko brizgalno.

V tem času, do leta 1995, je

bilo društvo stalno aktivno. Zgrajeni so bili trije bazeni za gasilno vodo, priskrbeli pa smo tudi sireno in radio zvezo. Parcela pri gasilskem domu je bila povečana za približno 400 kvadratnih metrov. Na tej parceli je zraslo poslopje, v katerem je med drugim tudi večnamenska dvorana, ki služi potrebam celotne vasi.

V letu 1998 je društvo razvilo tudi nov, slovenski prapor. Ker pa nobena stvar ne drži večno, je dotrajalo tudi staro orodno vozilo. Začeli smo zbirati prispevke po vasi ter nekaj sosednjih vash. Kljub nekaterim problemom je bilo kupljeno vozilo Volkswagen LT-35, ustrezno predelano ter predano svojemu namenu v letu 2002.

Prostovoljno gasilsko društvo Motovilci vsa leta skrbi tudi za prihodnost društva, saj poleg rednih članov deluje tudi ženska desetina ter mladinci. Uspešni smo tudi na tekmovalnem področju, saj smo se udeležili dveh državnih tekmovanj. Vsako leto organiziramo tudi tekmo vanje v vasi. Poimenovali smo ga kar Pokal vasi Motovilci. Skrbimo pa tudi za redno izobraževanje članov.

Predsednik
Anton FLISAR

Ženska in moška tekmovalna desetina na regijskem tekmovanju v Ljutomeru 2003

MANJ STRESA – VEČ ZDRAVJA

Krajevna organizacija Rdečega križa je v sodelovanju z Območnim združenjem Rdečega križa Murska Sobota izvedla projekt MANJ STRESA – VEČ ZDRAVJA. Delavnice so potekale tri srede v osnovni šoli Grad.

Prvič smo se srečali 10. 03. 2004, ko nas je dipl. med. sestra Ema Mesarič seznanila z dejavniki tveganja, ki ogrožajo naše zdravje. Velik poudarek je bil na zdravi prehrani, na škodljivosti kajenja in prekomernem pitju alkohola.

Drugo srečanje je bilo 17. 03. 2004 in to pod vodstvom višje med. sestre Anice Benkovič. Naslov njene delavnice je bil: Kaj moramo vedeti o stresu? Zelo dojemljivo in na praktičnih primerih nam je povedala, kaj sploh je stres in kako vpliva na naše življenje.

Tretja delavnica je potekala 24. marca 2004, ko nam je prof. Jadranka Jovanovič prikazala metode sproščanja in tehnike obvladovanja stresa. Dolgotrajni stres vodi v bolezen in vsak bi moral najti način, kako ga obvladati.

Kaj pomaga?

- prepoznamo znake stresa - vzemimo si čas in razmislimo, kaj nas najbolj obremenjuje;
- izognimo se tistim vzrokom stresa, katerim se lahko;
- sprejmimo tiste vzroke stresa, ki se jim ne moremo izogniti;
- mislimo pozitivno;
- bodimo telesno dejavni najmanj pol ure dnevno;
- vsak dan se sproščajmo;
- prehranjujmo se zdravo;

- omejimo pitje alkohola in kave;
- opustimo kajenje;
- čim več se smejmo.

Smeh je za zdravje, srečo in lepoto in je zdravilo, zato:

- ker ga lahko predpisuje in jemlje vsak;
- ker ga lahko vsak zaužije v neomejeni količini;
- ker nobena količina tega zdravila ni škodljiva;
- ker to zdravilo nima stranskih učinkov.

Dan brez smeha je izgubljeni dan. Nasmeh se vedno povrne tistemu, ki ga podari.

Na svetu bo lepo takrat, ko bodo ljudem tekle solze samo takrat, ko se bodo smejali.

Darinka BAUER

ČEBELARSKO DRUŠTVO GRAD SE PREDSTAVI

Najprej naj se predstavim. Sem Alojz Sukič – čebelar Čebelarkega društva Grad. V nekaj vrsticah bi vam rad predstavil društvo od časa, ko sem sam postal član družine, to je bilo leta 1995. Po dveh letih je prišlo do sprememb, nastale so nove občine in tudi družine so se morale preimenovali v društva. Tako je čebelarska družina morala postati čebelarsko društvo. Leta 1996 smo izvolili novo vodstvo oziroma upravni odbor Čebelarkega društva GRAD, v katerem sem bil predlagan in izvoljen za predsednika, za tajnika Ludvik Kočar in za blagajnika Štefan Gjerjek. Istočasno smo sprejeli Statut

društva in društvo tudi na novo registrirali na Upravni enoti Murska Sobota.

Društvo je štel 15 članov, od katerih jih je sedaj aktivnih le 9. Deluje s pomočjo članarine ter dotacij občine za društva in regresiranja čebelarstva, za kar velja občini iskrena zahvala. Žal pa zaradi natrpanosti programa na naši šoli ni čebelarskega krožka, ki bi mlade spodbudil za čebelarjenje in tako vzgojil bodoče čebelarje.

Toliko na kratko o delovanju društva. Tudi v prihodnje pa nam ostane še veliko dela, in sicer: izobraževanje, zaščita, sodelovanje z veterino,

z Zvezo čebelarskih društev Pomurja in Čebelarsko zvezo Slovenije.

Naj predstavim še moje čebelarjenje

Čebelariti sem začel nekje leta 1985 z enim A.Ž. panjem. Ljubezen do čebele je bila velika in tako sem kmalu pridobil tri, kasneje prešel na pet in za tem na deset panjev. Trenutno čebelarim s 30 A.Ž. družinami na 10 satih in 7-ih rezervnih družin.

Za predsednika Čebelarkega društva sem bil izvoljen 29. 12. 1996 in ga vodil do 18. 1. 2004. Novemu vodstvu želim veliko uspehov pri delovanju društva, sam pa želim ostati vzoren čebelar in velik prijatelj vseh čebelarjev.

Zima je minila in pomlad je prišla. Čebelar, ki je v jeseni dobro zazimil in pripravil čebele na pomlad, mu zdaj le-te veselo letijo s cveta na cvet in bogatijo njegovo srce in dušo. Čebelar namreč živi za čebele.

*S čebelarskim pozdravom
NAJ CVETI IN MEDI.*

Lojze SUKIČ

PREGLED DELOVANJA KULTURNEGA DRUŠTVA »FRANCE PREŠEREN« GRAD

Delovanje Kulturnega društva sega po znanih virih nazaj v leto 1936. Že takrat sta delovala TAMBURAŠKI ZBOR in DRAMSKA SKUPINA, ki je delovala vse do vojne. Vmes se je delo prekinilo, društvo pa je ponovno zaživel leta 1957 pod imenom Prosvetno društvo »FRANCE PREŠEREN« Grad. Bilo je izredno delavno. Kot stalne sekcije so delovali pevski zbor, dramska skupina in tamburaški zbor. V okviru društva je delovala tudi knjižnica in kinopredstave v dvorani, ko še ni bilo elektrike. Dramska skupina je vsako sezono uprizorila po eno dramsko delo, ki ga je prikazala v domači dvorani in gostovala po okoliških vaseh. Za vso aktivnost društva v preteklosti so zaslužni takratni gospodje učitelji: Beloglavec, Černeka, Lorbek in pozneje gospa Kondričeva, dolgoletna režiserka dramske sekcije.

Potem pa je po letu 1976 za nekaj časa nastopilo kulturno mrtvilo, razen dela v knjižnici, ki je bi-

la v tem času posodobljena in pridobljena je bila čitalnica. Kmalu za tem je bila prenovljena tudi dvorana z odrom. Zasluge za te pridobitve pa vsekakor moramo pripisati dolgoletni predsednici društva Kristini Marič. V naslednjih letih je predsedstvo kulturnega društva prevzela Justina Vertič. V tem času je bila tudi šola pomemben nosilec kulturnih prireditev po vaseh krajevne skupnosti. Vse kulturne prireditve so bile organizirane ob pomoči takratnih učiteljic na OŠ Grad. Marsikateri kulturno zabavni večer je popestril vsakdanje življenje na vasi.

V naslednjih letih je bila za predsednico društva izvoljena Irena Hull. V tem času je bila potreba po ponovni registraciji KUD-a (zaradi določil novega zakona o društvih), obenem pa se je spremenilo ime društva, in sicer v Kulturno društvo »France Prešeren« Grad, s sedežem Grad 172/E. Sprejet je bil tudi novi statut društva.

Od leta 1994 je delovala skupina

Ljudskih pevcev, ki je nastopala na vseh prireditvah v krajevni skupnosti, pozneje v občini in izven nje. Led pa je prebila tudi dramska skupina KIRA pod vodstvom mentorice Marije Štesl.

Leta 2000 je prevzela naloge predsednice KD »France Prešeren« Grad Elizabeta Klement. Društvo je oživel. Organizirani so bili kulturno-zabavni večeri, prireditve šeg in navad, kmečkih običajev in razstav z željo, da se stara kulturna dediščina prenaša na mlajše generacije.

Leta so tekla in skupina Ljudskih pevcev od Grada, ki deluje v okviru KD, je letos praznovala 10-letnico svojega delovanja. S svojim delom bodo nadaljevali tudi letos, saj je novi predsednik KD po dolgem času moškega spola, in sicer je to Jožef Slaviček. Morda bodo privrele na dan nove ideje in člani društva jim bomo na stežaj odprli vrata...

Justina VERTIČ

SLOVENSKA VOJSKA

V zadnjih letih so bile sprejete odločitve pomembne za Slovensko vojsko (SV), ki narekujejo preoblikovanje SV iz naborniške v poklicno in profesionalno vojsko. Oktobra 2003 je usposabljanje zaključila zadnja generacija vojakov na obveznem služenju vojaškega roka. Med tem časom pa v SV potekajo številne aktivnosti, ki so usmerjene v oblikovanje poklicne in profesionalne vojske. Velike in korenite spremembe nastajajo predvsem na kadrovskem področju. Vojake nabornike bodo v naslednjih letih zamenjali poklicni vojaki, pogodbeni pripadniki rezervne sestave in vojaki na prostovoljnem služenju vojaškega roka.

Tudi vi lahko postanete vojak slovenske vojske

Ste kdaj razmišljali, da bi postali poklicni vojak SV? Vas zanima dinamično in izzivov polno delo?

Če ste državljan Republike Slovenije, imate ustrezne zdravstvene in psihofizične sposobnosti, ste praviloma stari do 25 let, imate najmanj IV. ali V. stopnjo splošne izobrazbe, ste nekaznovani in za vas ni varnostnega zadržka, niste pa niti član nobene politične stranke, izpolnjujete pogoje za zaposlitev v SV.

Mešani sistem zračne obrambe Roland

V Slovenski vojski lahko uresničite svoj življenjski izziv in naredite poklicno kariero, lahko pa samo začasno (za pet let) rešite problem brezposelnosti in si izboljšate socialni položaj. Slovenska vojska vam omogoča pogodbeno zaposlitev do pet let z možnostjo podaljšanja, dodatno pokojninsko zavarovanje, 24-urno nezgodno zavarovanje, izobraževanje doma in v tujini, vodeno karierno pot, dinamično delo, usklajen in motiviran kolektiv, upravljanje s sodobno vojaško opremo in oborožitvijo,

udeležbo v mirovnih operacijah po svetu, sodelovanje na vojaških vajah s tujimi oboroženimi silami, nadgrajevanje osebnega znanja in psihofizične pripravljenosti ter primerno socialno varnost.

Kot pogodbeni pripadniki slovenske vojske lahko prostovoljno sodelujejo moški in ženske od dopolnjenega 18. leta starosti do kalendarско dopolnjenega 40. leta ženske in 50. leta moški, oz. 60. leta častniki. Pogodbeni pripadnik SV lahko

Vojašnica v Vipavi

**VSE DODATNE INFORMACIJE, OBRAZCE IN POMOČ
PRI IZPOLNJEVANJU VLOG DOBITE PRI
SKUPINI ZA PRIDOBIVANJE KADRA MURSKA SOBOTA**
Vojašnica Murska Sobota, Kopališka 4, 9000 Murska Sobota
telefon: **02/531-10-48 interno 215**

**ALI V PISARNAH IZPOSTAVE ZA OBRAMBO
V MURSKI SOBOTI, LENDAVI, GORNJI RADGONI IN LJUTOMERU**

**INFORMACIJE DOBITE TUDI NA BREZPLAČNI TELEFONSKI ŠTEVILKI
080 1322
TER NA SPLETNI STRANI
<http://www.mors.si>**

postanete, če izpolnjujete naslednje pogoje: ste državljan Republike Slovenije, ste v vojaški evidenci, vam ni bila priznana pravica do ugovora vesti, ste ustrezno stari, imate najmanj IV. stopnjo izobrazbe, niste zaposleni ali se ne izobražujete v tujini, niste prednostno razporejeni na delovno dolžnost ali niste oseba, ki se ne razporeja na obrambne dolžnosti in niste bili kaznovani. Kandidati z Ministrstvom za obrambo R Slovenije sklenejo pisno pogodbo o opravljanju vojaške službe v rezervni sestavi.

Kot pogodbenemu pripadniku vam SV nudi naslednje poklicne izzive in ugodnosti: plačilo za pripravljenost vpoklica, plačilo za udeležbo na usposabljanjih, nadomestilo plače za čas usposabljanja, plačilo za

opravljanje vojaške službe v miru, izrednih razmerah in vojnem stanju, prenočišče, prehrano in povračilo stroškov prevoza, nezgodno zavarovanje, dodatek za stalnost, nujno pravno pomoč, napredovanje v vojaški strukturi ter izobraževanje doma in v tujini. Kot pogodbeni pripadnik SV tako skupno prejmete (za 30 dni usposabljanja na leto) od okrog 350.000 (vojak) do 400.000 (častnik) tolarjev.

Prostovoljno služenje vojaškega roka je služenje na podlagi prostovoljne odločitve kandidata ali kandidatke. Z izbranimi kandidati in kandidatki Ministrstvo za obrambo R Slovenije sklene pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka. Služenje traja tri mesece in se izvaja v vojašnicah v Murski Soboti, Bohi-

njski Beli, Novem mestu in Postojni. Vojašnico, v kateri bi želeli prostovoljno služiti vojaški rok, si sami izberete sami.

Kdo se lahko prijavi za prostovoljno služenje vojaškega roka?

Za prostovoljno služenje vojaškega roka se lahko prijavijo fantje in dekleta, stari od 18 do 27, ki še niso odslužili vojaškega roka, so zdravstveno sposobni za vojaško službo in nimajo priznane pravice do ugovora vesti vojaški dolžnosti.

Kaj boste pridobili?

Na prostovoljnem služenju vojaškega roka boste pridobili nova znanja in izkušnje, sklenili nova prijateljstva, izboljšali svojo psihofizično pripravljenost, imeli pa boste tudi (ob izpolnjevanju ostalih pogojev) prednost pri zaposlitvi v SV in pri opravljanju vojaške službe v prostovoljni rezervi. Med prostovoljnim služenjem boste zdravstveno in nezgodno zavarovani, služenje pa se vam bo vštelo v pokojninsko dobo. Zagotovljeno vam bo prenočišče, prehrana, povračilo stroškov prevoza in nujna pravna pomoč. Med služenjem pa boste dobivali tudi denarne prejemke, ki v treh mesecih služenja znašajo skupaj 140% minimalne plače, to je okrog 155.000 tolarjev.

GORILNIKI IN OGREVALNI SISTEMI -MARKOČ-

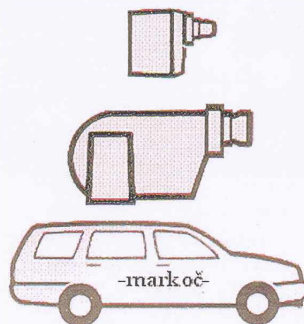
Markoč Herman s.p.

Dolič 42

9263 Kuzma

Tel.: 5551170, Gsm: 031 515126

e-mail: herman.markoc@siol.net

*servis gorilnikov in kotlov centralnega ogrevanja – svetovanje
regulacije ogrevanja – ogrevalni sistemi – rezervni deli*

DROBTINICE IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Kako beži čas! Samo malo se ozreš naokoli, pa že mine mesec ali dva. Saj je prav tako, kajti hudo je, če se ti čas ustavi, ti pa stojš na mestu in ne najdeš moči, da bi kaj spremenil. Verjetno se je to že kdaj zgodilo vsakomur od nas. Takrat je lepo, če imaš prijatelja, znanca, s katerimi greš na klepet, skupni sprehod, telovadbo. Dobro je vedeti, da za vse to skrbijo tudi v »tvojem« Društvu osteoporozne Pomurja Radenci - sekcija Grad.

Ideja o ustanovitvi sekcije Grad, ki bi zblíževala ljudi z enako boleznijo in enakimi težavami, se je krepila v glavi. Dragice Žlebnik in Ivana Recka. Kramljanje o vsakdanjih drobnih ovirah v življenju zaradi osteoporoz, predavanja po osnovnih šolah (Grad, Kuzma) in v gasilskem domu Nuskova ter presejalno merjenje kostne gostote z ultrazvokom na petnici v Zdravstvenem domu Grad je bil skupni moto za ukrepanje. Ni bilo težko najti nekaj žensk, ki se niso ustrašile osteoporoz, ampak so ji napovedale odpor in izboljšanje kakovosti življenja. Tako je bila 14.

aprila 2003 ustanovljena sekcija Grad, katere predsednik je Ivan Recek, tajnica in blagajničarka pa Jožica Recek. Sekcija šteje 60 članov, vključene so ženske in moški iz občin Grad, Kuzma, Rogašovci in Puconci. Naš osnovni moto je druženje ob sestankih in delavnicah. Sekcija še nima svojih prostorov. Župan Daniel Kalamar nam je obljubil, da bomo društva imela skupni prostor, v kolikor bo občinska zgradba primerna za vselitev. Ta čas gostujemo v OŠ Grad, za kar se zahvaljujemo ravnatelju Matiji Žižku. Nekateri članice se veselijo torkov pri Gradu in četrтков v Kuzmi, ko lahko telovadijo v skupini.

Pravijo, da se človek uči celo življenje. In res je tako. Prilagoditi se je treba novostim in jim slediti. Ker je prehrana pri osteoporozu zelo pomembna, smo imeli tudi na to temo predavanja in izpeljali delavnice s primernimi jedmi kot preventivo osteoporoz. Poleg prehrane je zelo pomembna tudi telesna vadba, ki

smo jo izvedli pod vodstvom fizioterapevta Mihe Magdiča. Med letom so člani prejeli različno literaturo o osteoporozu.

Naša poglavitna naloga in cilj je nabava eMRS aparata, s pomočjo katerega bomo lahko izvajali terapije za lajšanje bolečin. 6 naših članov je opravilo strokovni seminar za izvajanje terapij. Upamo, da ga bomo letos dobili ob dotaciji občin in članov. Moram reči, da se župan Daniel Kalamar in dr. Srboľjub Čurčič izjemno zavzemata za nabavo tega aparata, prav tako pa sodelujemo tudi z županoma občin Kuzma in Rogašovci.

Za mesec februar in marec nam je sedež društva izposodil aparat, tako da smo lahko izvajali terapije. Rezultati po terapijah so zelo dobri, ker se je pri večini stanje izboljšalo ali pa so izginile bolečine. Ob tej priložnosti se iskreno zahvaljujemo družini Gubič iz Dolnjih Slaveč, ki nam je dala prostor, da smo lahko izvajali terapije.

Iskreno se zahvaljujemo KUD-u France Prešeren od Grada za sodelovanje, obenem pa jim čestitamo ob jubileju, 10-letnici delovanja.

Poleg resnih stvari se sekcija vključuje tudi v društvene izlete, ki so polni dogodivščin in novih spoznanj. Takšen je bil izlet na Primorsko z ogledom in predavanjem v bolnišnici Valdortra, ob vrnitvi pa smo si ogledali še Postojnsko jamo. Vsako leto se organizira letovanje na morje, konec maja letos pa na otok Hvar.

V sekciji se dogaja precej stvari, nekaj sem jih omenila, marsikaj pa bi še lahko dodala. A saj je najbrž tudi drugod tako. Pomembno pa je, da smo tu, ko nas kdo potrebuje.

»Človek potuje, hodi, jadra sam.

Tudi skozi življenje.

A sekcija daje drugačne moči:

človeku doda nekaj skupne plemenitosti in mu odvzame nekaj bremena lastne zavrnosti.«

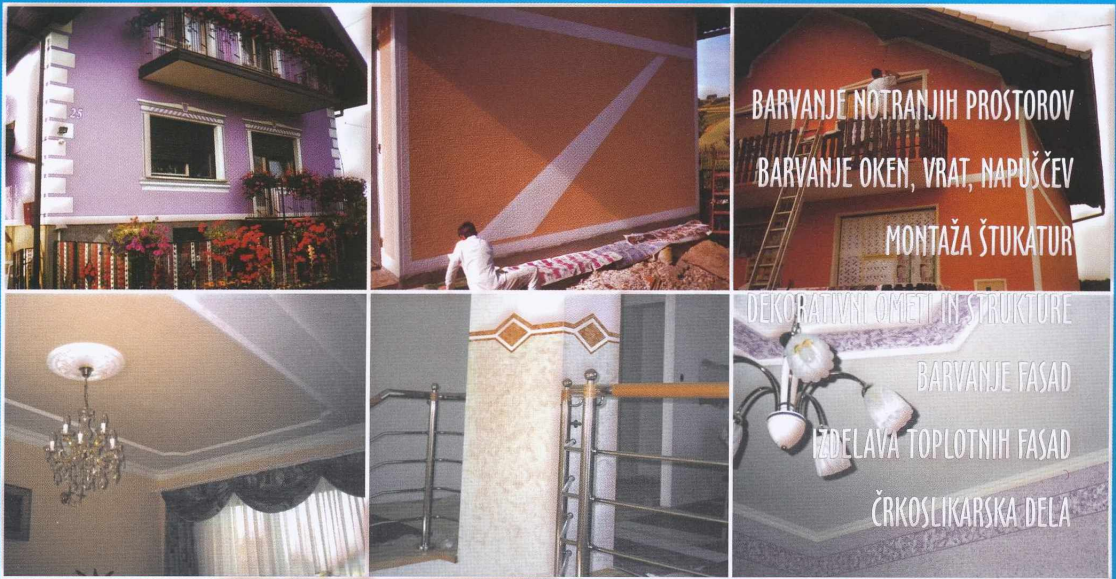
OSTEOPOROZA

Osteoporoz je sistemska bolezen kosti, pri kateri se redči kostnina in kosti postajajo šibkejšje. Posledica so pogosti zlomi, predvsem kolka, vretenc in podlahti, ki se pojavijo ob vsakodnevnih normalnih obremenitvah. Osteoporoz zato predstavlja velik zdravstveni problem modernega sveta. Pojav bolezni je odvisen od prehrane, telesne dejavnosti, uživanja alkohola in nekaterih zdravil. Velik vpliv pa imajo tudi genski dejavniki. Nastanku osteoporoz so izpostavljene starejše osebe (nad 50 let), predvsem ženskega spola.

Kostna gostota se z leti spreminja. Od otroštva naprej se večja, največjo vrednost doseže okrog 30-ega leta starosti, potem se postopoma zmanjšuje. Kostno tkivo vsebuje minerale (kalcij, fosfor), ki mu dajejo trdnost in gostoto. Potrebna je tudi zadostna količina vitamina D, ki omogoča zadostno absorpcijo kalcija iz hrane in njegovo vgrajevanje v kosti. Če telo ni sposobno uravnati vsebnosti mineralov v kosteh, le-te postanejo redkejšje in bolj lomljive – nastane osteoporoz. Človeški organizem neprestano izgublja kostnino, vendar istočasno nastaja nova. V mladosti, ko je metabolizem živahnejši, je nastaja več kot v starosti, ko se presnova upočasnjuje in gostota kosti zmanjša.

Osteoporoz razdelimo na primarno in sekundarno. Pogostejša je primarna, sekundarna pa nastane kot posledica drugih bolezni, denimo revmatoidnega artritisa ali po daljšem jemanju nekaterih zdravil, denimo kortikosteroidov.

Vir: <http://www.pomurske-lekarne.si>

SLIKOPLESKARSTVO
KOLMANKO

Zvonimir Kolmanko s.p.

Motovilci 3a, 9264 Grad
tel.: 02 55 31 705, fax: 02 55 31 716
GSM: 041 71 71 05

KI & GIPS

montaža gradbenih elementov
poslovne storitve
posredništvo

Janko Kikec s.p.

Motovilci 41, 9264 Grad
tel.: (02) 55 88 305,
GSM: 041 788 050
faks: 55 88 304
e-mail: janko.kikec@siol.net

